

stor pecuniær Betydning for ham? Jeg vil haabe, at man ikke vilde finde dette aldeles i sin Orden; men det er kun Sædvanens mægtige Indflydelse paa vor Forestilling, der kan gjøre, at det aldeles ikke forekommer os stødende, naar det siges, at en Kvinde skal, naar hun gifter sig, miste vigtige Brugsrettigheder, hvorpaa en heel Families Velvære berøer, eller at det i det mindste skal overlades til en anden Mand's Afgjørelse, om hun maa gifte sig eller ikke. Som Forholdet nu er, staaer det jo i Godseierens Haand at sige til Enken: Nei, Jens maa Du ikke tage, han har blaa Vine; men Peer, som har brune Vine, ham maa Du tage, og han skal paa billige Villkaar faae Fæste paa Gaarden. Dersom dette Forhold ikke havde en vis Udsvækning, vilde det jo ikke have saa stort at betyde; men da det er en meget stor Deel af Befolkningen, som er i dette Tilfælde, omtrent 15000 Familier, forekommer det mig at være af Vigtighed at ordne dette Forhold. Det gjælder altsaa om, at Rettien til at indgaae Ægteskab ikke skal knyttes til Spørgsmaalet om Brugsretten af Gaardene; de to Ting skulle ikke være saaledes forenede, at det ene hæver det andet, og derfor er det, at man i Sædelighedens Navn med al god Grund kan nedlægge Paastand herpaa. Jeg troer ikke, at man derved kommer i Strid enten med Mathematiken eller med Logiken; det forekommer mig at være ganske simpelt og klart. Der er reist Spørgsmaal om, hvorledes dette Forhold dog skal være; da man ved at gjøre Enken til den, der egentlig har den afgjørende Myndighed, vil, som den ærede Ordfører sagde, komme i Strid med den danske Lov og med en Mængde Lovbestemmelser. Men hvem siger, at man skal komme i Strid dermed? Man kan jo ordne Forholdet overensstemmende med Lovgivningens almindelige Regler, hvorefter, naar en Enke gifter sig igjen, det bliver Manden, der faaer Afgjørelsen. Det samme vil jo blive Tilfældet her, og hvad forbausende er der da deri? Der er jo Ingen, der kan forhindre hende i at besuldmægtige en Mand til at afgjøre hendes vigtigste Sager paa hendes Begne, i at give en Mand Generalsfuldmagt. Eller vil den ærede Ord-

fører ogsaa betage Enken denne Ret til at bruge en Fuldmægtig, saa at hun ogsaa i denne Henseende skal stilles udenfor de sædvanlige Regler? Og hvad er det andet, naar hun gifter sig, end at hendes Mand faaer en Generalsfuldmagt til at afgjøre hendes Sager? Der er altsaa ikke i denne Henseende truffet nogen nærmere Bestemmelse, fordi det ikke er nødvendigt, da Forholdet kan ordnes ganske efter almindelige Rettsregler. Den ærede Ordfører har dernæst stillet sig paa Godseierens Side og sagt: „Men er det nu ikke sørgeligt og beklageligt, er det ikke en Uret, at man gaaer ind paa her at paatvinge en Mand en Bruger af Jorden, som han maaskee slet ikke synes om“; — ja, men det ligger i den Maade, hvorpaa Godseieren raader over sit Fæstegods, at han maa være udsat derfor. Den ene Maade, hvorpaa han kan raade over sit Gods, er at afslutte Forpagtningscontract paa 50 Aar; det er da en Selvfølge, at medens han veed, hvem den første Forpagter er, veed han ikke, hvem de andre ere, der senere maatte træde ind i Forpagtningen. Og bruger han Fæsteforholdet, har han vel nu efter den bestaaende Lovgivning en stor og i visse Tilfælde afgjørende Indflydelse paa at bestemme, hvem der skal være Enkens Mand; om han gjør Brug deraf eller ikke, er en anden Sag, men Ret har han til at sige: Den, Du gifter Dig med, faaer ikke Fæste, naar det ikke er den eller den. Vi kunne jo vistnok stille os udenfor alle menneskelige Villkaar og sige, at hun kan jo renoncere, gjøre Afkald paa Gaarden; — ja, det kan hun gjerne, men man maa ikke her saa meget udgaae fra en smuk, romantisk og poetisk Opfattelse, som man dog ved Behandlingen af disse Spørgsmaal ikke kan antage at være den almindelige; en saadan Opfattelse troer jeg ikke findes i nogen Stand som nogen almindelig gennemgribende, og man kan ikke forlange, at Bondestanden i saa Henseende skulde staae over de andre Stænder. Jeg siger, at derved, at Godseieren kan negte eller ikke negte sit Samtykke med Hensyn til, med hvem Enken vil gifte sig, har han i Virkeligheden en afgjørende Indflydelse; om han bruger denne Ret eller ikke, er en anden Sag,